

GENERAL ELŻBIET
Fundacja Pomorskiej
ul. Głogowska 93, 80-040
Gdynia
tel. 58 301 127; fax 58 301 67050275
RS 00000
090 1506 000 0 5002

Grants

dańsk-Oliwa

Jonin
Grunwald PA? AK?
++ Ciężyński Zygmunt

N: 1375/2244 Pom₁

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Cieszyński Zygmunt
T: M-1375/2244 Pom
Toruń "Grunwald" ICA

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 2 s. 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 1

VI. Fotografie *dział ikonografii*

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Cieszyński Zygmunt

1. Biogram „Cieszyński Zygmunt”, [w:]
Stow. biograficzny zemi lubawskiej,
pod red. Józefa Szewsa, Lubawa 2005,
t. II, s. 49-50, mikrokop. k. 2 s. 1-2

Ur. 8 VIII 1899 w Lubawie, w licznej rodzinie (9 dzieci) mistrza szewskiego Józefa i Laury z d. Beutler. Kształcił się w progimnazjum w Lubawie i od 25 IV 1916 w gimnazjum w Brodnicy, kończąc je maturą w 1919. Był stypendystą

Towarzystwa Pomocy Naukowej. W 1917 został powołany do wojska pruskiego, walczył we Francji i był w niewoli amerykańskiej. W X 1919 powrócił do Lubawy. W 1920 złożył podanie o przyjęcie do służby na kolei, które podpisał, polecając go starosta dr Teofil Rzepnikowski (zob. SBZL, t. I.). Został przyjęty i po kursach, egzaminach i dwuletniej praktyce przygotowawczej I XII 1923 uzyskał nominację na sekretarza i został urzędnikiem polskiej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych (DOKP) w WM Gdańsku. W Gdańsku należał do Macierzy Szkolnej (1924/1925 czł. zarządu – skarbnik) i Polskiego Klubu Wioślarskiego. Był współorganizatorem Związku Urzędników Kolejowych RP; 15 VI 1931 został wybrany Generalnym Sekretarzem tego Związku i odelegowany do pracy związkowej w Centralnym Zarządzie w Warszawie. Należał do Stronnictwa Pracy. W związku z przeniesieniem w 1933 gdańskiej DOKP do Torunia, Cieszyński przeprowadził się do Torunia, zachowując nadal mandat sekretarza generalnego. ZUK. We wrześniu 1939 został służbowo ewakuowany do Warszawy. Na początku X 1939 wrócił do Torunia, gdzie trwała już okupacja niemiecka. Do pracy na kolei się nie zgłosił mimo wezwania władz niemieckich. Najpierw pracował fizycznie w warsztacie szewskim swego brata, a od 1942 w Izbie Rzemieślniczej w Tor. 12 VIII 1942 wraz z rodziną został wpisany do III DVL jako

CIESZYŃSKI ZYGMUNT (1899-1973), absolwent progimnazjum lubawskiego i gimnazjum w Brodnicy, urzędnik Dyrekcji PKP w WM Gdańsku, w okresie okupacji czynny w ruchu oporu, działacz związków zawodowych kolejarzy, sekretarz generalny ZUKRP, więzień obozu Stuthof, wykładowca Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Szczecinie.

Zob. Słownik biograficzny..., pod red. J. Szewca, t. II, Lubawa 2005, s. 49-50.

„Eingedeutsch”. 25 X 1945 nastąpiła pełna rehabilitacja bez konieczności postępowania sądowego. C. działał w ruchu oporu: X 1939-1940 w środowisku kolejarzy, w organizacji „Grunwald” (przysięgę przyjął Antoni Tycner); 1943-1944 w organizacji „Rząd Demokratycznej Polski” (PAP). 21 VI 1944 został aresztowany przez gestapo i osadzony w o.k. Stutthof jako więzień polityczny nr 37398. W obozie był zatrudniony w biurze przydziału pracy dla więźniów „Arbeitseinsatz”. Jak zeznał w 1949 współwięzień Józef Tusch, C. pomagał bardzo więźniom Polakom, ratując im często życie. Ewakuacyjny „Marsz śmierci” w I-II 1945 do obozu w Nawczu k. Lęborka odbył razem ze swym młodszym bratem Feliksem, również kolejarzem i od 3 XII 1942 więźniem Stutthofu nr 17635. W obozie przeszedł ciężki tyfus plamisty. Zachował się szczególnym dokument: „*Opis choroby Zygmunta Cieszyńskiego*”. Jest to własnoręczny, codzienny krótki zapis objawów choroby w dn. 3-19 III 1945: to dni wysokiej gorączki, majaczenia, odejście strażników niemieckich i wejście Sowieców w dniu 10 III, opuszczenie obozu, ostatnie dni choroby w m. Kętrzyno. Datę 20 III 1945 ma przepustka wystawiona przez Komendę MO m. Kartuz i pow. kartuskiego. 29 III t.r. wrócił do Torunia. W dn. 21 IV 1945 podjął znów pracę w PKP. W VIII 1946 został przeniesiony do DOKP w Olsztynie. Nadal należał do Stronnictwa Pracy. W 1947 wstąpił do PPR. Aktywnie pracował w Związku Zawodowym Kolejarzy; w 1947 został sekretarzem Okręgu Olsztyńskiego a w 1948 dodatkowo członkiem Zarządu Głównego ZZK. W 1948 niesłusznie oskarżony o odstępstwo od Narodu Polskiego i przyjęcie narodowości niemieckiej został wykluczony z PZPR, zawieszony w funkcjach związkowych i zatrzymany przez UB. W VII 1949 Komisja Weryfikacyjna DOKP w Olsztynie sprawę umorzyła. W XI 1949 został

przeniesiony do DOKP Szczecin. W Szczecinie poza pracą DOKP, w l. 1951-1953 był wykładowcą w Wyższej Szkole Ekonomicznej w dziedzinie planowania, transportu i kontroli w przedsiębiorstwach transportowych. Napisał dwa skrypty wydane przez PWN – oddział w Poznaniu. W 1954 przeniósł się do pracy w Zakładach Naprawy Taboru Kolejowego w Gdańsku. Do pracy związkowej już nigdy nie wrócił. W 1959 przeszedł na emeryturę. Zajmował się dziejami Pomorza i swego rodzinnego miasta Lubawy, należał do Towarzystwa Przyjaciół Gdańska – Sekcji Polonii Gdańskiej. Był żonaty z Pelagią z Oczkowskich z Prątnicy. Mieli dzieci: Elżbieta Różycka, ur. 1930, lekarz med., zam. Gdańsk; Barbara Zaborowska, ur. 1933, zam. Rzeszów; Józef Cieszyński, ur. 1934, zam. Gdańsk; Joanna Pietrzyk, ur. 1941, mgr filol. polskiej zam. Gdańsk. Zmarł 29 I 1973 w Gdańsku, pochowany na cmentarzu w Oliwie.

Bilski, Lewalska, Soboczyński – Z dziejów Gimnazjum w Brodnicy, s. 137; Owskiński M., Polscy więźniowie polityczni w obozie Stutthof 1939-1945. Tor. 2001, s. 167; Archiwum LO w Brodnicy; Album uczniów Gimnazjum Brodnickiego 1873-1966. Nr 2107 Cieszyński Zygmunt, wpis 25 IV 1916; – Zaborowska B: Życiorys Pomorzaka Zygmunta Cieszyńskiego 1899-1973. Rzeszów 2003 (rkp.); Dokumenty i listy Zygmunta Cieszyńskiego zachowane u córki Barbary Zaborowskiej, zam. w Rzeszowie; – Inf. prof. dr hab. Józefa Borzyszkowskiego z UG.

T: A: 1375/2244 Pom.

Tomini

Cieszyński Zygmunt

IV. Karty informacyjne
k. 1

Ciżyński

PPP

Tomu 1
FK?

Feliks i Zygmunt Ciżyńscy - kolejarze
aresztowani w czasie wsiady w 1943 r.; osadzeni
w obozie koncentracyjnym w Stutthofie

1030
w następstwie wsiady kuno 1945

to chodzi o wsiadę PPP Jul 43?

Prof. A. Siegmann - w Szlaticiu poloboch kolejarzy str. 44

Cieszyński Zygmunt

